

TOMASZ DOLATA

Uniwersytet Wrocławski
tomasz.dolata@uwr.edu.pl

Dziekani Wydziału Prawa Uniwersytetu we Wrocławiu w latach 1811–1911

Edukacja prawnicza to nie tylko nauczanie prawa w sensie programów, celów kształcenia i jego efektów. To także aspekt stricte personalny, czyli kwestia osób to prawo wykładających. Celem tego artykułu jest przybliżenie sylwetek profesorów pełniących obowiązki dziekańskie w okresie pierwszych stu lat funkcjonowania Wydziału Prawa prusko-niemieckiego Uniwersytetu we Wrocławiu¹. Nie chodzi tu jednak o analizę dorobku naukowego², ale raczej o zagadnienia dotyczące in-

¹ Dzieje Uniwersytetu Wrocławskiego zasadniczo podzielić można na 3 okresy: lata 1702–1811 czyli okres funkcjonowania Akademii Leopoldyńskiej; lata 1811–1945 — Uniwersytet prusko-niemiecki; od 1945 r. polski okres w dziejach Uniwersytetu. Zob. bliżej: T. Kulak, M. Pater, W. Wrzesiński, *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego 1702–2002*, Wrocław 2002; K. Nowacki, *Zarys dziejów prawa na Uniwersytecie Wrocławskim*, „Prawo” CCLXXXIII, Wrocław 2004; M. Pater, *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego do roku 1918*, Wrocław 1997.

Warto wskazać jeszcze na rok 1505 i nieudaną próbę stworzenia czterowydziałowego Uniwersytetu we Wrocławiu — zob. bliżej: M.L. Wójcik, *Próba założenia Uniwersytetu Wrocławskiego w 1505 roku. Dokument fundacyjny Władysława Jagiellończyka z 20 lipca 1505 roku*, [w:] *Cztery początki. Dokumenty fundacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego*, red. R. Żerelik, Wrocław 2002, s. 14–18; H. Barycz, *Uniwersytet Wrocławski w przeszłości i teraźniejszości*, Katowice 1946, s. 6–10.

² Zagadnienia te stanowią odrębne tematy badawcze i zostały już częściowo opracowane oraz przedstawione. Zob. bliżej: G. Kaufmann, *Festschrift zur Feier des hundertjährigen Bestehens der Universität Breslau*, cz. II, Breslau 1911; K. Nowacki, *op. cit.*, s. 50–203; M.J. Ptak, *Nauki prawne i ekonomiczne*, [w:] *Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu*, red. J. Harasimowicz, Wrocław 2013, s. 170–207; szczegółowo o poszczególnych uczonych (np.: J. Koredczuk, *Carl August Dominik Unterholzner — nieznany mistrz Wacława Aleksandra Maciejowskiego*, „Prawo” CCCV, Wrocław 2008) lub epizodycznie (np. J. Koredczuk przybliży dorobek Moritza Wlassaka w pracy *Przyczynek do sprawy habilitacji Ignacego Koschembahr-Lyskowskiego we Wrocławiu*, „Prawo” CCLXXXVIII, Wrocław 2004).

dywidualnych ścieżek kariery w sferze organizacyjnej poszczególnych koryfeuszów niemieckiej nauki prawa.

Pierwszym dziekanem Wydziału Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego został prof. Johann Meister w 1811 r.³, który przybył do Wrocławia z Uniwersytetu we Frankfurcie nad Odrą w związku z połączeniem obu uczelni⁴. Razem z nim z Frankfurtu do Wrocławia przybył drugi w kolejności dziekan Fakultetu Jurystycznego⁵ — prof. Ludwig Madihn.

Osoby dziekanów, w kolejności chronologicznej, przedstawia tabela 1.

Kadencja dziekańska trwała rok akademicki. Jak widać, przez pierwsze sto lat istnienia Fakultetu Jurystycznego na niemieckim Uniwersytecie Wrocławskim funkcje dziekańskie pełniło 34 uczonych⁶. Statystycznie przypada więc ok. 3 lat na jednego dziekana. Jednak niektórzy uczeni obowiązki te sprawowali znacznie dłużej niż przez 3 kadencje. Najczęściej funkcje dziekańskie pełnili: prof. Huschke — 11 kadencji, prof. Abegg — 10 kadencji, prof. Gitzler — 8 kadencji, prof. Brie — 6 kadencji.

³ Do 1811 r. we Wrocławiu nie było wydziału prawa. Szerzej o próbach utworzenia uczelni mogących kształcić prawników we Wrocławiu i na Śląsku — M.J. Ptak, *Nauka i nauczanie prawa na Śląsku do początku XIX wieku — zarys problematyki*, [w:] *Nauka i nauczanie prawa w dziejach*, red. T. Kruszewski, Wrocław 2011, s. 27 n.

⁴ Po połączeniu we Wrocławiu uniwersytetów: katolickiego — Leopoldiny z Wrocławia, z protestanckim — Viadriną z Frankfurtu nad Odrą, powstała nowa uczelnia — Universitas Literarum Wratislaviensis (niem. *Universität zu Breslau*). Utworzono więc pełny, pięciowydziałowy Uniwersytet państwowy, składający się z wydziałów: prawa, teologii katolickiej, teologii ewangelickiej, filozofii i medycyny. Przyczyny i okoliczności powstania nowej uczelni we Wrocławiu omawia M. Pater, *Od piastowskich prapoczątków do upadku Hohenzollernów*, [w:] T. Kulak, M. Pater, W. Wrzesiński, *op. cit.*, s. 40–43. Podstawy prawne utworzenia uczelni, jak również kwestie związane z nazwą Uniwersytetu przedstawia M.J. Ptak, *Nauczanie prawa na Państwowym Uniwersytecie we Wrocławiu (1811–1945)*, „Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa” 2015, z. 1, s. 61–62.

⁵ Jak pisze M.J. Ptak: „W oficjalnych dokumentach sporządzanych w języku niemieckim Fakultet Prawniczy nazywano najczęściej Jurystycznym (*Juristische Fakultät*) i stosunkowo rzadko Wydziałem Jurystycznym (*Juristische Abtheilung*). W języku łacińskim, zwłaszcza w wykazach lekcyjnych, używano nazwy *Ordo iuris consultorum*, w innych źródłach także *Facultas Juridica*. W wykazie lekcji w języku polskim z 1812 r. nazywano go Wydziałem Prawniczym” — *idem*, *Nauczanie prawa na Państwowym...*, s. 62.

⁶ Kilkakrotnie funkcję tę pełniło dwóch uczonych w trakcie jednego roku akademickiego: w roku 1824/25 — Schilling i Unterholzner; w roku 1871/72 — Stobbe i Gitzler; w roku 1878/79 — von Bar i Schwanert; w roku 1880/81 — Eck i Gierke; w roku 1897/98 — Bennecke i Fischer.

Tabela 1. Dziekani Wydziału Prawa Uniwersytetu we Wrocławiu w latach 1811–1911

L.p.	Imiona, nazwisko, rok urodzin i śmierci	Dziekan Wydziału Prawa w latach	Liczba kadencji dziekańskich	Wiek uczonego, gdy pierwszy raz obejmował funkcję dziekana	Przebieg kariery naukowej
1	Johann Friedrich Meister (1758–1828)	1811/12 1813/14 1817/18	3	53 lata	profesor zwyczajny (1792) Uniwersytetu we Frankfurcie nad Odrą, profesor zwyczajny (1811) Uniwersytetu Wrocławskiego
2	Ludwig Gottfried Madihn (1748–1834)	1812/13 1818/19 1820/21 Rektor UW r. 1817/18	3	64 lata	doktorat obronił w 1772 r. na Uniwersytecie w Halle, profesor nadzwyczajny (1773) i zwyczajny (1785) Uniwersytetu we Frankfurcie nad Odrą, profesor zwyczajny (1811) Uniwersytetu Wrocławskiego
3	Theodor Maximilian Zachariä (1781–1847)	1814/15 1819/20	2	33 lata	doktorat obronił w 1805 r. na Uniwersytecie w Lipsku, habilitacja w 1807 r. na Uniwersytecie w Wittenberdze, profesor Uniwersytetu w Królewcu (1810), profesor zwyczajny (1811) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny (1820) Uniwersytetu w Marburgu
4	Carl August Dominik Unterholzner (1787–1838)	1815/16 1822/23 1824/25 1825/26 1836/37 Rektor UW r. 1820/21 1834/35	5	28 lat	doktorat obronił w 1809 r. na Uniwersytecie w Norymberdze, habilitacja w tym samym roku na Uniwersytecie w Landshut, profesor zwyczajny (1812) Uniwersytetu Wrocławskiego

5	Anton Matthias Sprickmann (1749–1833)	1816/17	1	67 lat	doktorat obronił w 1769 r. na Uniwersytecie w Getyndze, desygnowany na stanowisko profesora ⁷ Uniwersytetu w Münster (1776), profesor zwyczajny Uniwersytetu w Münster (1778), desygnowany na stanowisko profesora Uniwersytetu Wroclawskiego (1812), profesor zwyczajny (1814) Uniwersytetu Wroclawskiego, profesor zwyczajny (1817) Uniwersytetu w Berlinie
6	August Wilhelm Förster (1790–1826)	1821/22 1823/24 Rektor UW:r. 1824/25	2	31 lat	doktorat obronił w 1812 r. na Uniwersytecie Wroclawskim, docent prywatny (1816) na Uniwersytecie Wroclawskim, profesor nadzwyczajny (1817) i profesor zwyczajny (1820) Uniwersytetu Wroclawskiego
7	Friedrich Adolf Schilling (1792–1865)	1824/25	1	32 lata	doktorat z filozofii (1816) i prawa obronił na Uniwersytecie w Lipsku, profesor zwyczajny Uniwersytetu w Halle, profesor zwyczajny (1822) Uniwersytetu Wroclawskiego, profesor zwyczajny Uniwersytetu w Lipsku (1825)
8	Julius Friedrich Heinrich Abegg (1796–1868)	1826/27 1827/28 1832/33 1838/39 1842/43 1847/48 1852/53 1856/57 1860/61 1865/66 Rektor UW:r. 1837/38 1853/54	10	30 lat	doktorat obronił w 1818 r. na Uniwersytecie w Landshut, docent, profesor nadzwyczajny (1821) i zwyczajny (1824) Uniwersytetu w Królewcu, profesor zwyczajny (1826) Uniwersytetu Wroclawskiego

⁷ *Professor designatus* – początkowo nominację na stanowisko profesora zwyczajnego lub nadzwyczajnego można było uzyskać bez doktoratu i habilitacji. Zob. bliżej: M.J. Ptak, *Nauczanie prawa na Państwowym ...*, s. 63.

9	Ernst Theodor Gaupp (1796–1859)	1828/29 1833/34 1841/42 1843/44 1849/50 1853/54 1857/58 Rektor UW. 1840/41	7	32 lata	doktorat obronił w 1820 r. na Uniwersytecie w Berlinie, habilitacja w 1820 r. na Uniwersytecie Wrocławskim, profesor nadzwyczajny (1821) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny (1826) Uniwersytetu Wrocławskiego
10	Philipp Eduard Huschke (1801–1886)	1829/30 1834/35 1837/38 1840/41 1846/47 1851/52 1855/56 1859/60 1864/65 1869/70 1875/76 Rektor UW. 1831/32 1845/46	11	28 lat	doktorat obronił w 1820 r. na Uniwersytecie w Getyndze, habilitacja w 1821 r. na Uniwersytecie w Getyndze, profesor zwyczajny (1824) Uniwersytetu w Rostoku, profesor zwyczajny (1827) Uniwersytetu Wrocławskiego
11	Michael Eduard Regenbrecht (1791–1849)	1830/31 1835/36 1839/40 1844/45 1848/49 Rektor UW. 1843/44	5	39 lat	docent prywatny (1820) na Uniwersytecie Wrocławskim, profesor nadzwyczajny (1821) i profesor zwyczajny (1826) Uniwersytetu Wrocławskiego

12	Carl Witte (1800–1883)	1831/32	1	31 lat	doktorat obronił w 1816 r., docent prywatny (1822) na Uniwersytecie Wrocławskim, profesor nadzwyczajny (1823) i profesor zwyczajny (1829) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny Uniwersytetu w Halle (1833)
13	Wilhelm Eduard Wilda (1800–1856)	1845/46 1850/51	2	45 lat	habilitacja w 1831 r. i profesor nadzwyczajny (1831) na Uniwersytecie w Halle, profesor zwyczajny (1842) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny (1854) Uniwersytetu w Kilonii
14	Ludwig Gitzler (1811–1888)	1854/55 1858/59 1861/62 1866/67 1870/71 1871/72 1876/77 1883/84	8	43 lata	doktorat obronił w 1835 r. na Uniwersytecie w Halle, habilitacja w 1835 r. na Uniwersytecie Wrocławskim, profesor nadzwyczajny (1842) i profesor zwyczajny (1850) Uniwersytetu Wrocławskiego
15	Johann Ernst Otto Stobbe (1831–1887)	1862/63 1867/68 1871/72 Rektor UW r. 1869/70 1870/71	3	31 lat	doktorat obronił w 1853 r. na Uniwersytecie w Królewcu, habilitacja w 1855 r. na Uniwersytecie w Królewcu, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu w Królewcu (1856), w tym samym roku profesor zwyczajny Uniwersytetu w Królewcu, profesor zwyczajny (1859) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny Uniwersytetu w Lipsku (1872).
16	Hermann von Schulze-Gävernitz (1824–1888)	1863/64 1868/69 Rektor UW r. 1873/74	2	39 lat	doktorat obronił w 1847 r., habilitacja w 1848 r. na Uniwersytecie w Jenie, profesor nadzwyczajny (1850) Uniwersytetu w Jenie, profesor zwyczajny (1857) Uniwersytetu we Wrocławiu, profesor zwyczajny Uniwersytetu w Heidelbergu (1878)
17	Karl Ludwig von Bar (1836–1913)	1872/73 1878/79 Rektor UW r. 1877/78	2	36 lat	habilitacja w 1863 r. na Uniwersytecie w Getyndze, profesor zwyczajny (1866) Uniwersytetu w Rostoku, profesor zwyczajny (1868) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny (1879) Uniwersytetu w Getyndze

18	Heinrich Robert Göppert (1838–1882)	1873/74	1	35 lat	doktorat obronił w 1858 r. na Uniwersytecie Wrocławskim, habilitacja (1863) na Uniwersytecie Wrocławskim, profesor nadzwyczajny (1865) i profesor zwyczajny (1868) Uniwersytetu Wrocławskiego
19	Otto Friedrich von Gierke (1841–1921)	1874/75 1879/80 1880/81 Rektor UW:r. 1882/83	3	33 lata	doktorat obronił w 1860 r. na Uniwersytecie w Berlinie, habilitacja w 1867 r. na Uniwersytecie w Berlinie, profesor nadzwyczajny (1871) Uniwersytetu w Berlinie, w tym samym roku profesor zwyczajny Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny Uniwersytetu w Heidelbergu (1884), profesor zwyczajny Uniwersytetu w Berlinie (1887)
20	Hermann August Schwanert (1823–1886)	1877/78 1878/79 1884/85 Rektor UW:r. 1880/81	3	54 lata	doktorat obronił w 1846 r. na Uniwersytecie w Getyndze, habilitacja w 1848 r. na Uniwersytecie w Getyndze, profesor zwyczajny (1851) Uniwersytetu w Pradze, profesor zwyczajny (1853) Uniwersytetu w Rostoku, profesor zwyczajny (1874) Uniwersytetu Wrocławskiego
21	Ernst Wilhelm Eck (1838–1901)	1880/81	1	42 lata	doktorat obronił w 1860 r. na Uniwersytecie w Berlinie, habilitacja w 1866 r. na Uniwersytecie w Berlinie, profesor nadzwyczajny (1871) Uniwersytetu w Berlinie, profesor zwyczajny (1872) Uniwersytetu w Gießen, profesor zwyczajny (1873) Uniwersytetu w Halle, profesor zwyczajny (1877) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny Uniwersytetu w Berlinie (1881)
22	Hermann Seuffert (1836–1902)	1881/82 1888/89 Rektor UW:r. 1885/86	2	45 lat	habilitacja w 1861 r. na Uniwersytecie w Monachium, profesor nadzwyczajny (1868) Uniwersytetu w Monachium, profesor zwyczajny (1871) Uniwersytetu w Gießen, profesor zwyczajny (1879) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny Uniwersytetu w Bonn (1890)

23	Siegfried Brie (1838–1931)	1882/83 1885/86 1889/90 1895/96 1899/1900 1905/06 Rektor UW: r. 1890/91	6	44 lata	doktorat obronił w 1861 r. na Uniwersytecie w Berlinie, habilitacja w 1866 r. na Uniwersytecie w Heidelbergu, profesor nadzwyczajny (1869) Uniwersytetu w Heidelbergu, profesor zwyczajny (1874) Uniwersytetu w Rostoku, profesor zwyczajny (1878) Uniwersytetu Wrocławskiego
24	Karl Freiherr von Stengel (1840–1930)	1886/87	1	46 lat	profesor zwyczajny (1881) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny Uniwersytetu w Würzburgu (1890), profesor zwyczajny Uniwersytetu w Monachium (1895)
25	Carl Wlassak (1854–1939)	1887/88 1891/92	2	33 lata	doktorat obronił w 1877 r. na Uniwersytecie w Wiedniu, habilitacja w 1879 r. na Uniwersytecie w Wiedniu, profesor nadzwyczajny (1879) Uniwersytetu w Czerniowcach, profesor nadzwyczajny (1881) Uniwersytetu w Grazu, profesor zwyczajny (1882) Uniwersytetu w Grazu, profesor zwyczajny (1884) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny (1895) Uniwersytetu w Strassburgu, profesor zwyczajny (1900) Uniwersytetu w Wiedniu
26	Simon Richard Hermann Schott (1842–1895)	1890/91	1	48 lat	doktorat obronił w 1867 r. na Uniwersytecie w Monachium, habilitacja w 1871 r. na Uniwersytecie w Heidelbergu, profesor nadzwyczajny (1875) Uniwersytetu w Heidelbergu, profesor (1877) Uniwersytetu w Kilonii, profesor (1885) Uniwersytetu w Dorpacie, profesor zwyczajny (1886) Uniwersytetu Wrocławskiego
27	Otto Fischer (1853–1929)	1892/93 1896/97 1897/98 1901/02 1907/08	5	39 lat	doktorat obronił w 1875 r. na Uniwersytecie w Marburgu, habilitacja w 1881 r. na Uniwersytecie w Greifswaldzie, profesor nadzwyczajny (1883) i zwyczajny (1884) Uniwersytetu w Greifswaldzie, profesor zwyczajny (1890) Uniwersytetu Wrocławskiego
28	Karl Heinrich Hans Bennecke (1859–1898)	1893/94 1897/98	2	34 lata	doktorat obronił w 1881 r., habilitacja w 1884 r. na Uniwersytecie w Marburgu, profesor zwyczajny (1887) Uniwersytetu w Gießen, profesor zwyczajny (1890) Uniwersytetu Wrocławskiego

29	Felix Ludwig Sophus Dahn (1834–1912)	1894/95 1898/99 1904/05 Rektor UWrocław 1895/96	3	60 lat	doktorat obronił w 1855 r. na Uniwersytecie w Monachium, habilitacja w 1857 r. na Uniwersytecie w Monachium, profesor nadzwyczajny (1863) i zwyczajny (1865) Uniwersytetu w Würzburgu, profesor zwyczajny (1872) Uniwersytetu w Królewcu, profesor zwyczajny (1888) Uniwersytetu Wrocławskiego
30	Carl Georg Rudolf Leonhard (1851–1921)	1900/01 1906/07	2	49 lat	doktorat obronił w 1874 r. na Uniwersytecie w Berlinie, habilitacja w 1878 r. na Uniwersytecie w Berlinie, profesor nadzwyczajny (1880) Uniwersytetu w Getyndze, profesor zwyczajny (1884) Uniwersytetu w Halle, profesor zwyczajny (1885) Uniwersytetu w Marburgu, profesor zwyczajny (1895) Uniwersytetu Wrocławskiego
31	Paul Jörs (1856–1925)	1902/03	1	46 lat	doktorat obronił w 1882 r. na Uniwersytecie w Bonn, habilitacja w 1882 r. również na Uniwersytecie w Bonn, profesor zwyczajny (1885) Uniwersytetu w Kilonii, profesor zwyczajny (1888) Uniwersytetu w Giessen, profesor zwyczajny (1895) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny (1905) Uniwersytetu w Wiedniu
32	Xaver Severin Gretener (1852–1933)	1903/04 1908/09	2	51 lat	doktorat obronił w 1876 r. na Uniwersytecie w Heidelbergu, habilitacja w 1883 r. na Uniwersytecie w Bernie, profesor nadzwyczajny (1886) Uniwersytetu w Bernie, profesor zwyczajny (1890) Uniwersytetu w Bernie, profesor zwyczajny (1900) Uniwersytetu Wrocławskiego
33	Benedikt Richard Schott (1872–1934)	1909/10	1	37 lat	doktorat obronił w 1897 r. na Uniwersytecie Wrocławskim, habilitacja w 1899 r. na Uniwersytecie Wrocławskim, profesor nadzwyczajny (1901) Uniwersytetu w Jenie, profesor zwyczajny (1906) Uniwersytetu Wrocławskiego
34	Herbert Oskar Meyer (1875–1941)	1910/11	1	35 lat	doktorat obronił w 1900 r. na Uniwersytecie Wrocławskim, habilitacja w 1903 r. na Uniwersytecie Wrocławskim, profesor nadzwyczajny (1904) Uniwersytetu w Jenie, profesor zwyczajny (1906) Uniwersytetu Wrocławskiego, profesor zwyczajny (1918) Uniwersytetu w Getyndze, profesor zwyczajny (1937) Uniwersytetu w Berlinie

Źródło: opracowanie własne danych zawartych w: M. Czaplński, *Verzeichnis der Professoren der Juristischen Fakultät der Universität Breslau (1811–1945)*, Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau, t. XXXIV, Würzburg 1993, s. 157–184; G. Kaufmann, *Festschrift zur Feier des hundertjährigen Bestehens der Universität Breslau*, cz. II, Breslau 1911.

Niezbýt często zdarzało się, by poszczególni uczeni sprawowali godności dziekańskie tylko przez jedną kadencję. Tak było choćby w przypadku profesorów: Sprickmanna, Schillinga, Wittego, Ecka, von Stengela czy Jörsa. Związane to było jednak z faktem, iż uczeni ci krótko po zakończeniu kadencji dziekańskiej opuszczali Wrocław i przenosili się na inną uczelnię.

Sytuację tę dobrze ilustruje tabela:

Imię i nazwisko uczonego	Dziekan UW. w latach	Rok i kierunek odejścia
Anton Sprickmann	1816/17	1817 Uniwersytet w Berlinie
Friedrich Schilling	1824/25	1825 Uniwersytet w Lipsku
Carl Witte	1831/32	1833 Uniwersytet w Halle
Ernst Eck	1880/81	1881 Uniwersytet w Berlinie
Karl von Stengel	1886/87	1890 Uniwersytet w Würzburgu
Paul Jörs	1902/03	1905 Uniwersytet w Wiedniu

Źródło: opracowanie własne danych zawartych w: M. Czapliński, *Verzeichnis der Professoren der Juristischen Fakultät der Universität Breslau (1811–1945)*, Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau, t. XXXIV, Würzburg 1993, s. 157–184; G. Kaufmann, *Festschrift zur Feier des hundertjährigen Bestehens der Universität Breslau*, cz. II, Breslau 1911.

Bardzo rzadko dochodziło do sytuacji, że dotychczasowy dziekan wybierany był na kolejną kadencję czyli pełnił swe obowiązki przez dwie kadencje z rzędu (prof. Unterholzner — 1824/25 i 1825/26; prof. Abegg — 1826/27 i 1827/28).

Analizując strukturę wieku poszczególnych dziekanów, należy zauważyć, że pierwsi dwaj (Meister, Madihn) w momencie, gdy pierwszy raz obejmowali tę funkcję, liczyli odpowiednio 53 i 64 lata. Później na dziekanów wybierano nieco młodszych uczonych — trzydziesto-, czterdziestolatków⁸. Zdarzały się oczywiście odstępstwa od tej prawidłowości i to zarówno „w górę”, jak i „w dół”. Najstarszym bowiem „dziekanem-debiutantem” w pierwszych stu latach funkcjonowania Wydziału Prawa na niemieckim Uniwersytecie we Wrocławiu był prof. Anton Sprickmann, który funkcję tę objął po raz pierwszy (i jak się okazało jedyny) w wieku lat 67. Nadto do starszych „dziekanów-debiutantów” należeli profesorowie: Felix Dahn (60 lat), Hermann Schwanert (54 lata) i Xaver Gretenner (51 lat). Najmłodszymi natomiast dziekanami byli 28-letni profesorowie: Carl Unterholzner i Philipp Huschke. Dość powiedzieć, że średnia wieku dziekana, gdy pierwszy raz obejmował tę funkcję, wynosiła niespełna 41 lat. Warto też wspomnieć o ogólnie najstarszych dziekanach w prezentowanym okresie. W tej kategorii najzaciejszy wiekiem był prof. Philipp Huschke, który ostatnią swą

⁸ Gdy pierwszy raz obejmowali tę funkcję.

kadencję sprawował w wieku 74 lat. Zaraz za nim byli prof.: Ludwig Madihn i Ludwig Gitzler (72 lata) oraz Felix Dahn (70 lat)⁹.

Spoglądając na kolejność zajmowania stanowisk dziekańskich, można dostrzec pewną sekwencję następowania po sobie kolejnych dziekanów. Sekwencję tę najlepiej pokazują poniższe tabele:

Rok akademicki	Dziekan	Rok akademicki	Dziekan
1827/28	Abegg	1832/33	Abegg
1828/29	Gaupp	1833/34	Gaupp
1829/30	Huschke	1834/35	Huschke
1830/31	Regenbrecht	1835/36	Regenbrecht

Rok akademicki	Dziekan	Rok akademicki	Dziekan
1861/62	Gitzler	1866/67	Gitzler
1862/63	Stobbe	1867/68	Stobbe
1863/64	Schulze-Gävernitz	1868/69	Schulze-Gävernitz
1864/65	Huschke	1869/70	Huschke

Rok akademicki	Dziekan	Rok akademicki	Dziekan
1837/38	Huschke	1846/47	Huschke
1838/39	Abegg	1847/48	Abegg
1839/40	Regenbrecht	1848/49	Regenbrecht

Rok akademicki	Dziekan	Rok akademicki	Dziekan
1854/55	Gitzler	1858/59	Gitzler
1855/56	Huschke	1859/60	Huschke
1856/57	Abegg	1860/61	Abegg

Źródło: opracowanie własne danych zawartych w: G. Kaufmann, *Festschrift zur Feier des hundertjährigen Bestehens der Universität Breslau*, cz. II, Breslau 1911.

⁹ Średnia długość życia uczonych, którzy piastowali obowiązki dziekańskie na Wydziale Prawa Uniwersytetu we Wrocławiu w latach 1811–1911, wynosi ponad 68 lat (najdłużej żył prof. Siegfried Brie — 93 lata i prof. Karl von Stengel — 90 lat; najkrócej prof. August Förster — 36 lat i prof. Karl Bennecke — 39 lat). W tym kontekście niezwykle ciekawie prezentuje się zestawienie średniej długości życia dziekana (ponad 68 lat) z bardzo niską średnią długości życia w państwie niemieckim w tamtym okresie. Jak twierdzi bowiem M. Żyromski: „Jeszcze w pierwszej połowie XIX wieku w najbardziej rozwiniętych gospodarczo krajach Europy Zachodniej przeciętne trwanie życia ludzkiego oscylowało wokół 40 lat”. Ten sam autor pisze jednak, że według T. Ładogórskiego, „szereg państw europejskich, takich jak: Niemcy, Szwajcaria, Włochy [...], przekroczyły barierę średniej długości życia 30 lat dopiero w latach 1870–1887”. Zob. bliżej: M. Żyromski, *Dziewiętnastowieczna rodzina polska*, „Roczniki Socjologii Rodziny” XII, 2000, s. 174. Wygląda więc na to, że praca na uczelni, a w szczególności pełnienie obowiązków dziekańskich, znakomicie wpływało na długowieczność niemieckich profesorów prawa.

Podsumowując, należy stwierdzić, że każdy z uczonych wybieranych na funkcję dziekana był profesorem zwyczajnym¹⁰. Wiązało się to z faktem, że tytuł profesora zwyczajnego, poza niewątpliwym prestiżem, łączył się również z wieloma prawami i przywilejami, których nie posiadali pozostali pracownicy nauki (chodziło o czynne i bierne prawo wyborcze na funkcję rektora, członka senatu czy dziekana¹¹). Nadto 15 z 34 dziekanów Fakultetu Jurystycznego w tym okresie pełniło później godność rektora Uniwersytetu, co świadczy o potwierdzeniu ich kompetencji na polu naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym.

Bibliografia

- Barycz H., *Uniwersytet Wrocławski w przeszłości i teraźniejszości*, Katowice 1946.
- Czapliński M., *Verzeichnis der Professoren der Juristischen Fakultät der Universität Breslau (1811–1945)*, „Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau”, t. XXXIV, Würzburg 1993.
- Dolata T., *Nadzwyczajni dwudziestoletni — rzecz o najmłodszych profesorach zwyczajnych na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1811–1945*, „Prawo” CCCXVI/2, Wrocław 2014.
- Kaufmann G., *Festschrift zur Feier des hundertjährigen Bestehens der Universität Breslau*, cz. II, Breslau 1911.
- Koredczuk J., *Carl August Dominik Unterholzner — nieznany mistrz Wacława Aleksandra Maciejowskiego*, „Prawo” CCCV, Wrocław 2008.
- Koredczuk J., *Przyczynek do sprawy habilitacji Ignacego Koschembahr-Lyskowskiego we Wrocławiu*, „Prawo” CCLXXXVIII, Wrocław 2004.
- Kulak T., Pater M., Wrzesiński W., *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego 1702–2002*, Wrocław 2002.
- Nowacki K., *Zarys dziejów prawa na Uniwersytecie Wrocławskim*, „Prawo” CCLXXXIII, Wrocław 2004.
- Pater M., *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego do roku 1918*, Wrocław 1997.
- Pater M., *Od piastowskich prapoczątków do upadku Hohenzollernów*, [w:] T. Kulak, M. Pater, W. Wrzesiński, *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego 1702–2002*, Wrocław 2002.
- Ptak M.J., *Nauczanie prawa na Państwowym Uniwersytecie we Wrocławiu (1811–1945)*, „Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa” 2015, z. 1.
- Ptak M.J., *Nauka i nauczanie prawa na Śląsku do początku XIX wieku — zarys problematyki*, [w:] *Nauka i nauczanie prawa w dziejach*, red. T. Kruszewski, Wrocław 2011.
- Ptak M.J., *Nauki prawne i ekonomiczne*, [w:] *Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu*, red. J. Harasimowicz, Wrocław 2013.

¹⁰ Nie zdarzyła się sytuacja, aby którykolwiek z rektorów nie pełnił wcześniej obowiązków dziekańskich.

¹¹ Rektora wybierało co roku zgromadzenie wszystkich profesorów zwyczajnych uczelni, natomiast dziekana zgromadzenie profesorów zwyczajnych danego wydziału. Dziekani wchodziłi w skład senatu uczelni. Zob. bliżej: T. Dolata, *Nadzwyczajni dwudziestoletni — rzecz o najmłodszych profesorach zwyczajnych na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1811–1945*, „Prawo” CCCXVI/2, Wrocław 2014, s. 156.

Wójcik M.L., *Próba założenia Uniwersytetu Wrocławskiego w 1505 roku. Dokument fundacyjny Władysława Jagiellończyka z 20 lipca 1505 roku*, [w:] *Cztery początki. Dokumenty fundacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego*, red. R. Żerelik, Wrocław 2002.

Żyromski M., *Dziewiętnastowieczna rodzina polska*, „Roczniki Socjologii Rodziny” XII, 2000.

Deans of the Faculty of Law, University of Wrocław, in 1811–1911

Summary

The aim of the article is to shed some light on the figures of professors serving as deans in the first one hundred years of the Faculty of Law at the German University of Wrocław. However, the author's intention is to analyse not their scholarly achievements, but, rather, the individual career paths in the organisational sphere of the leading figures of German jurisprudence. The author points to the term limit applying to the office of dean and the age structure of the German professors appointed deans of the Faculty of Law. In addition, he presents the academic careers of all 34 deans and points to some patterns in appointments to the office.

Keywords: University of Wrocław, Faculty of Law of the University of Wrocław in 1811–1911, deans of the Faculty of Law in 1811–1911, teaching of law at the Faculty of Law of the University of Wrocław in 1811–1911

Die Dekane der Juristischen Fakultät der Universität Breslau in den Jahren 1811–1911

Zusammenfassung

Das Ziel dieses Artikels ist, die Silhouetten der Professoren, die die Dekanpflichten in der Zeit der ersten hundert Jahre des Bestehens der Juristischen Fakultät der deutschen Universität zu Breslau ausübten, näher zu bringen. Es geht hier aber nicht um die Analyse des wissenschaftlichen Werkes, aber vielmehr um den organisatorischen Bereich der Entwicklung individueller Karrieren der einzelnen Koryphäen der deutschen Rechtswissenschaft. Im Artikel wurde die Aufmerksamkeit auf die zeitliche Begrenzung der Amtszeit und die Altersstruktur der deutschen Professoren der Juristischen Fakultät, die die Dekanwürde übernahmen, gerichtet. Vorgestellt wurde auch der Verlauf der wissenschaftlichen Karriere aller 34 Dekane. Der Autor weist noch auf gewisse Regelmäßigkeiten bei der Besetzung dieses Postens hin.

Schlüsselworte: Die Breslauer Universität, die Rechtswissenschaftliche Fakultät der Breslauer Universität in den Jahren 1811–1911, die Dekane der Rechtswissenschaftlichen Fakultät in den Jahren 1811–1911, die Rechtslehre an der Rechtswissenschaftlichen Fakultät der Breslauer Universität in den Jahren 1811–1911.